

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Речове право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація/освітня програма – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Речове право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» Військово-юридичного інституту. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 22 с.

Розробники:

Піддубна Вікторія Федорівна, кандидатка юридичних наук, доцентка
Музика Тетяна Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 2
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри – Яроцький Віталій Леонідович, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	12
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	13
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	14
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Речове право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільний захист» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 5	Галузь знань – 26 «Цивільний захист»	За вибором студента
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2022/2023
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	Семестр 5-6
		Лекції 28 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента - 6.	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Практичні/ семінарські заняття 32 год.
		Самостійна робота 90 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	

Мета навчальної дисципліни – сформувати в курсантів (студентів) предметні компетентності у сфері речового права, а саме щодо здійснення та захисту права власності та інших речових прав, опанування системи знань, вмінь та навичок у сфері речових правовідносин, розуміння їхніх об'єкта та змісту, визначення правового статусу їх суб'єктів, надання цілісного уявлення про речові права та правові стандарти їх дотримання в сучасному цивільному законодавстві, а також визначення системи способів захисту в разі порушення речових прав.

Завдання:

- формування в курсантів (студентів) системи теоретичних знань про речове право як підгалузь цивільного права, її змістовне наповнення, а також про поняття та види речових прав у суб'єктивному розумінні;
- опанування законодавчого та наукового понятійного апарату

інституту речових прав, розуміння базових категорій речового права;

- визначення актуальних проблем речового права та напрямів сучасних наукових досліджень у цій сфері в контексті процесу рекодифікації цивільного законодавства України;

- аналіз і дослідження практичних проблем здійснення та захисту права власності та інших речових прав, визначення правового статусу уповноважених суб'єктів відповідних правовідносин;

- надання цілісного уявлення про міжнародні та національні стандарти правового регулювання відносин власності, інших речових прав, розуміння процедур, пов'язаних із виникненням, зміною та припиненням речових правовідносин;

- розвиток навичок і умінь застосування норм законодавства про власність та інші речові права з урахуванням європейських стандартів і принципів у цій сфері.

Пререквізити: цивільне право.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Збирати необхідну інформацію стосовно змісту та здійснення речових прав із різних джерел, аналізувати й оцінювати її.
РН 2.	Знати норми чинного цивільного законодавства України про власність, користування та володіння.
РН 3.	Орієнтуватись у доктринальних положеннях науки цивільного права щодо речового права та знати тенденції розвитку науки у сфері речового права.
РН 4.	Визначати зміст судової та іншої правозастосовної практики щодо змісту, здійснення та захисту речових прав.
РН 5.	Установлювати підстави виникнення, зміни та припинення, а також елементи речових правовідносин.
РН 6.	Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері здійснення та захисту права власності та інших речових прав у законодавстві, науці та матеріалах правозастосовної практики.
РН 7.	Мати навички саморозвитку та самоосвіти в питаннях здійснення права власності та інших речових прав.
РН 8.	Самостійно підвищувати професійну майстерність, вивчати та використовувати передовий досвід у сфері правоохоронної діяльності

	щодо захисту права власності.
РН 9.	Уміти аналізувати практичні ситуації у сфері виникнення, зміни та припинення спільної власності, здійснювати її захист.
РН 10.	Визначати перелік речових прав на чуже майно, особливості правового регулювання відносин щодо цих прав та способи їх захисту.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

СК11. Здатність до аналізу та оцінки ризиків що впливають на вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень.

СК1.2.Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів.

СК1.3. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмних результатів навчання:

ПРН 3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

ПРН 14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1

Модуль 1. Загальна характеристика речового права

Поняття та правова природа речового права в системі права.

Предмет, метод і система речового права. Поняття та види речових правовідносин, їх відмежування від зобов'язальних правовідносин. Елементи речових правовідносин: суб'єкти, об'єкти та зміст речових правовідносин. Принципи речового права. Розвиток науки речового права. Речове право в римському приватному праві. Моделі речового права в зарубіжних правових системах. Основи речового права Європейського Союзу. Тенденції розвитку законодавства у сфері права власності та інших речових прав.

Поняття та правова природа речових прав. Види речових прав. Державна реєстрація речових прав. Речі як об'єкти речових прав. Право власності: поняття та юридична природа. Власність як економічна категорія. Зміст права власності. Принципи права власності. Межі та обмеження права власності. Загальна характеристика та види речових прав на чуже майно. Поняття та правова природа довірчої власності.

Модуль 2

Модуль 2. Здійснення та захист речових прав.

Набуття та припинення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності: перинні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна,

що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлювальні документи.

Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Право спільної власності. Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Тягар утримання майна, що перебуває в спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що перебуває в спільній частковій власності. Припинення права на частку в спільному майні на вимогу інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є в спільній сумісній власності. Поділ майна, що є в спільній сумісній власності.

Захист права власності. Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові

земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. Zobов'язально-правові способи захисту права власності.

Речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном. Поняття користування чужим майном (сервітут). Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Захист речових прав на чуже майно.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧОВОГО ПРАВА				
		Тема 1. Поняття і сутність речового права.		4	4	12
		Тема 2. Особливості правового регулювання речово-правових відносин в інших правових системах.		2	2	6
		Тема 3. Види речових прав.		4	4	12
		Тема 4. Об'єкти речових прав.		2	4	8
		<i>Разом</i>		<i>12</i>	<i>14</i>	<i>38</i>
		Модуль 2. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ РЕЧОВИХ ПРАВ.				
		Тема 1. Загальна характеристика права власності.		2	2	6
		Тема 2. Набуття та припинення права власності.		4	4	12
		Тема 3. Право спільної власності.		4	4	12
		Тема 4. Захист права власності.		2	4	10
		Тема 5. Здійснення та захист речових прав на чуже майно		4	4	12
		<i>Разом</i>		<i>16</i>	<i>18</i>	<i>52</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	150/5,0	28	32	90

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Речове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або наукової доповіді за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, анотацій тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 30.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Речове право» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі заліку:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з, с/з	контрольна робота	п/з, с/з	контрольна робота		
max 20	max 10	max 30	max 10	Max 30	max 100

**6. Критерії оцінювання результатів навчання:
(залік)**

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Контрольна робота	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 30	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю (залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Житловий кодекс Української РСР: закон від 30 червня 1983 р. № 5464-X зі змін. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. № 2947-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
6. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1559-17>.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#n38>.
8. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №38. Ст. 313.
9. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.
10. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №47. Ст. 642.
11. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.

12. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.

13. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>.

14. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 16.06.1992 р. № 2482-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>.

15. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4765-17>.

16. Деякі питання функціонування Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-2018-%D0%BF#Text>.

17. Деякі питання надання інформації про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 24.12.2014 № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2014-%D0%BF#Text>.

18. Деякі питання посилення безпеки зберігання та захисту відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно і системи електронних торгів з реалізації арештованого майна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250015228>.

19. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затв. наказом М-ва юстиції України 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.

Література

1. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право: наук.-практ. посіб. / ред. М. М. Ясинок. Київ : Правова єдність : Алерта, 2015. 450 с.
2. Абрамов Я. В. Сервітут у новому Цивільному кодексі та його аналіз з точки зору римського приватного права. *Наукові записки*. 2002. Т. 20. Спец. вип.: в 2 ч. Ч. 2. С. 325–328.
3. Балащенко М. Застосування принципу *numerus clausus* при визначенні переліку речових прав на землю за законодавством України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2018. № 10. С. 108–112.
4. Блажівська Н. Є. Застосування практики Європейського суду з прав людини при захисті майнових прав = *European Court of Human Rights case law application in property right protection* : монографія. Київ : Ін Юре, 2018. 532 с.
5. Буяджи Г. Теоретичні та практичні проблеми визнання та кваліфікації інституту трасту. *Підприємництво, госп-во і право*. 2017. № 9. С. 10–15.
6. Буянджи Г. В. Траст: історія, сучасність, перспективи: монографія. Київ : Алерта, 2018. 551 с.
7. Виндшейд. Учебник пандектного права / пер. с нем., под ред. С.В. Пахмана. Санкт-Петербург, 1874. Т. 1: Общая часть. 358 с.
8. Ганжерлі А. О. Відмова від суб'єктивних цивільних прав в речових правовідносинах: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Ганжерлі ; наук. кер. роботи В. Л. Яроцький. Харків : б. в., 2019. 215 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Gangerli/d_Gangerli.pdf.
9. Горобець Н. Г. Захист права власності в практиці Європейського суду з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / кер. роботи К. О. Савчук. Київ, 2018. 20 с.
10. Гриняк А. Право спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 59–64.

11. Гудима М. Обґрунтування парадигми оборотоздатності речових прав. *Підприємництво, госп-во і право*. 2020. № 7. С. 18–23.
12. Даниленко О. В. Гроші як об'єкт речових прав. Харківський національний університет внутрішніх справ. *Європейські перспективи = European perspectives*. 2016. № 3. С. 179–184.
13. Дякович М. М. Договір як підстава набуття суперфіцію. Київський університет права НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 143–145.
14. Зубенко К.В. Рухомі речі, на які поширено правовий режим нерухомості: постановка проблеми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 126–128.
15. Ільків О. В. Право володіння як юридична категорія. *Юридична Україна*. 2020. № 11. С. 15–21.
16. Ільків О. В. Сервітут як категорія обтяження для власника речі. *Юридична Україна*. 2020. № 12. С. 28–34.
17. Кізлова О.С. Застава в цивільному праві (концептуальні положення та правова природа) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук :12.00.03. Одеса, 2011. 38 с.
18. Коссак В. Договір управління майном як підстава виникнення довірчої власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVII звіт. наук.-практ. конф., 5-6 лют. 2021 р. : у 2-х ч. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Юрид. ф-т; голов. ред. В. М. Бурдін. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2021. Ч. 1. С. 158–161.
19. Кулинич П.Ф. Державна реєстрація прав на земельну і неземельну нерухомість: світовий досвід та проблеми його імплементації в Україні. *Земельне право України*. 2006. № 9. С. 30–39.

20. Майданик Л. Віртуальний об'єкт як виклик для класичних підходів у речовому праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 2. С. 59–64.

21. Майданик Р. А. Речове право України. Загальні положення. *Спогади про Людину, Вчителя, Цивіліста-епоху* : до 85-річчя від Дня народж. акад. Ярославни Миколаївни Шевченко / Громад. орг. "Ліга проф. права, д-рів юрид. наук та д-рів філософії у сфері права". Київ : АртЕк, 2017. С. 226–249 .

22. Москалюк Н. Б. Теоретичні та практичні проблеми права державної власності та його реалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / наук. консультант О. В. Дзера. Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль : б. в., 2021. 36 с.

23. Піддубна В. Ф. Особливості речових прав юридичних осіб публічного права. *Закарпатські правові читання* : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 квіт. 2020 р., м. Ужгород) / НДІ порівнял. публіч. права та міжнар. права. Ужгород : Рік-У, 2020 = Transcarpathian legal readings. С. 369–374 .

24. Предчук Т. В. Договір про встановлення сервітуту за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / наук. кер. О. О. Лов`як ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 227 с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/15014/4/dysertatsia_predchuk_tv.pdf .

25. Речове право: пріоритети та перспективи: матеріали Київ. прав. читань. Київ, 22 берез. 2019 р. / редкол. Р. А. Майданик [та ін.] . Електрон. текстові дані. Київ : Алерта : Правова єдність, 2019. 266 с. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3455842_code3089329.pdf.

26. Ріш Ф. Ю. Правове "відлуння" частини 2 статті 190 Цивільного кодексу України у законодавстві України та чому "право оренди" стало речовим. *Держава і право* : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і

права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 223–238

27. Селіванова К. Типові помилки державних реєстраторів під час державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. *Підприємництво, госп-во і право*. 2021. № 5. С. 101–106.

28. Сигидин М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку правового регулювання відносин у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Бюлетень Мін'юсту України*. 2019. № 6. С. 42–48.

29. Скрипник В. Публічний інтерес як підстава обмеження речових прав. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 226–233.

30. Скрипник В. Л. Юридична конструкція узурфрукту у законодавстві зарубіжних країн. *Право України*. 2017. № 1. С. 101–108.

31. Сосніна Г. В. Правове регулювання сервітутів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / кер. роботи В. І. Труба ; офіц. опон.: Є. О. Харитонов, С. В. Резніченко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.

32. Спасибо-Фатєєва І. В. Речові права за Цивільним і Господарським кодексами України. *Право України*. 2015. № 4. С. 60–68.

33. Тамаря Я. Зарубіжний досвід державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2016. №12. С.62–65.

34. Філонова Ю. М. Захист речових прав на чуже майно в Україні : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.03 / наук. кер. В. Л. Яроцький ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : б. в., 2020. 233 с.

35. Харитонов Є. О. Право власності: навч. посіб. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, К. Г. Некіт. Одеса : Гельветика, 2018. 253 с.

36. Харченко Г. Поділ речових прав у доктрині цивільного права. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 5. С. 73–78.

37. Харченко Г. Основи речового права в Цивільному кодексі України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 6. С. 57–61.

38. Штанько А. Система способів судового захисту права власності та інших речових прав. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 38–47.

39. Щербина В. Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. *Право України*. 2018. № 6. С. 13–30.

40. Юрченко Е. С. Юридична природа права оренди та права короткострокового користування землями сільськогосподарського призначення в Україні. *Держава і право : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 298–305

41. Яроцький В. Л. Сучасні виклики та проблеми цивільно-правового забезпечення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в Україні. *Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Від-ня цивіл.-прав. дисциплін, Асоц. цивілістів України*. Харків : Право, 2020. С. 66–75.

42. Cunningham, Roger A. *The Law of Property [Text]* / Roger A. Cunningham, William B. Stoebeck, Dale A. Whitman. St. Paul, Minn : West publishing Co. 916 p

43. *Protection of immovables in European Legal Systems* / ed.: S. Sasteban Martin, P. Sparkes. United Kingdom : Cambridge University Press, 2015. 498 p.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nulau.edu.ua>.

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>.

3. Офіційний веб-портал Президента України -
<http://www.president.gov.ua>.
4. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України -
<http://www.kmu.gov.ua>.
5. Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/.
6. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України -
<https://ccu.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>.
8. Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

Стаття 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод:
стандарти застосування при здійсненні правосуддя
<http://nsj.gov.ua/files/1384158454...D1%82.pdf>.